

Heydər Əliyev ideyaları müasir təhsil quruculuğunun əsasları

Misir Mərdanov

*Azərbaycan Respublikasının təhsil naziri,
Əməkdar elm xadimi, professor*

Həyat böyük bir prosesdir. Bu prosesdə uğurla iştirak etmək üçün insan müasir tələblərə uyğun olan təhsilə malik olmalıdır. Təhsil də daim təkmilləşdirilməlidir.

Heydər Əliyev

Azərbaycan xalqının böyük oğlu, dünya azərbaycanlılarının milli lideri Heydər Əliyev tarix baxımından cismən bizdən uzaqlaşdıqca millətimiz üçün bu əvəzsiz itkinin ağırlığı daha çox duyulmaqdadır. Müəlləgəsiz demək olar ki, bu qüdrətli şəxsiyyət, nadir zəka sahibi yaşadığı, fəaliyyət göstərdiyi dövrün canlı əfsanəsidir. Tarixə nəzər salsaq, çox az dövlət xadimi göstərmək olar ki, öz xalqının, vətəndaşı olduğu ölkənin ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi, milli mədəniyyətindəki xidmətlərinə görə ulu öndərimiz səviyyəsinə yüksələ bilsin.

İnkəşatın əhəmiyyəti haqqındakı, ötən əsrin 70-ci illərindən etibarən 30 ildən artıq bir müddətdə Azərbaycanda iqtisadiyyatın, elmin, təhsilin və mədəniyyətin dirçəlişi və dinamik inkişafı, eləcə də dövlət müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi, qısa bir zamanda Azər-

baycanın beynəlxalq aləmdə böyük nüfuz qazanması bilavasitə ümummilli lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır.

Ulu öndərin genişmiqyaslı, çoxcəhətli fəaliyyətində təhsilin inkişafına diqqət və qayğı prioritet sahə kimi mühüm yer tuturdu. Təhsilin aktual problemlərini və perspektivlərini incəliklərinə qədər dərinlən bilən, təhsilin cəmiyyətdə rolunu və şəxsiyyətin formalaşmasında əhəmiyyətini daim yüksək qiymətləndirən dahi rəhbərin təhsillə bağlı dəyərli mülahizə və müddəaları, sözün əsl mənasında, müasir pedaqoji fikir tariximizin nadir incilərindəndir. Cəsarətlə demək lazımdır ki, güclü məntiq və qıbtə olunası uzaqgörənliyə əsaslanmış həmin mülahizə və müddəalar, tarixi tövsiyələr həmişə SSRİ dövründə, eləcə də müstəqillik illərində Azərbaycan təhsilinin inkişaf yolunun proqramına çevrilmişdi. Bu böyük şəxsiyyətin ha-

lə sovet ideologiyasının hökm sürdüyü illərdə təhsil sahəsi ilə bağlı irəliləyici fikirləri bu gün üçün müasir səs-lənən ideyalarla müqayisə etdikdə onun zamanı necə və hansı səviyyədə qabaqladığına heyran olmaya bilmir-sən. Aparılan araşdırmalar göstərir ki, ulu öndər özünün nitq və çıxışlarında, pedaqoji ictimaiyyətlə görüşlərində təhsilin bütün pillələrini əhatə edən ən zəruri, aktuallığı ilə hamını düşündürən məsələlərə toxunmuş, təhsilin məzmunu, idarə olunması, təlim-tərbiyə prosesinin mahiyyəti, cəmiyyətdə müəllimin rolu barədə konseptual müddəalar irəli sürməklə təhsil sistemi işçiləri qarşısında dayanan ən ümdə vəzifələrə aydınlıq gətirmişdir.

Gənc nəslin müasir tələblərə zəminində təhsillənməsi, gənclərin bilik və intellektual səviyyəsinin yüksəldilməsi, onların gələcəkdə kamil mütəxəssis və ləyaqətli vətəndaşlar kimi yetişməsi ulu öndərimizi daim düşündürürdü. Bu mənada hələ 35 il bundan əvvəl, 1975-ci il avqustun 28-də Azərbaycanın konarda təhsil almağa göndərilən tələbələrə görüşündə söylədiyi "Siz bu əsrin axıncı onilliklərində və gələcək əsrin əvvəllərində işləyəcəksiniz. O zaman elmi-texniki tərəqqi uğurlarının necə cazibədar olacağını bu gün təsəvvür etmək mümkündür. Sabahkı gün sizə yeni, yüksək tələblər verəcəkdir. Əgər mütəxəssis haqqıqatən yaradıcı şəxsiyyətdirsə, o, sadəcə olaraq, zamanla ayaqqaşmalı deyil, həmişə zamanı bir qədər qabaqlamalıdır. Bu isə o deməkdir ki, daim öyrənmək lazımdır, buna görə də bilik, bacarıq, vərdiş bünövrəsi möhkəm olmalıdır" fikri hazırkı dövrün tələbləri və müasir yanaşmalarla necə də həmənəng səslə-

nir. Həmin nitqində gənclərə müraciət edərək irəli sürdüyü "İqtisadi və mədəni quruculuq sürəti də, gələcəkdə respublikamızın ictimai həyatının səviyyəsi də nəticə etibarən sizdən, gənclərin bütün indiki nəslindən, onların bacarığından, qabiliyyətindən, biliyindən asılı olacaqdır", "Siz elmi-texniki inqilabı irəli aparmalı, elm və mədəniyyəti inkişaf etdirməli, cəmiyyətin yeni maddi və mədəni sərvətlərini yaratmalı olacaqsınız" müddəaları ilə isə ümummilli liderimiz əslində müəllimlərin, bütövlükdə təhsil müəssisələrinin fəaliyyətinin nəticələrini xüsusi olaraq diqqətə çatdırmaqla təhsil sisteminin ən zəruri vəzifəsini müəyyənləşdirmişdir.

Cəsarətli və uzaqgörən siyasətçi, müdrik dövlət rəhbəri olan Heydər Əliyev Azərbaycanın müstəqillik uğurlarını hələ sovet hakimiyyəti illərində respublikaya rəhbərlik etdiyi dövrlərdə yaxşı görürdü. O əmin idi ki, gələcək müstəqil dövlətin bünövrəsinin möhkəm qurulması üçün təhsilin inkişafına indidən güclü tökan verilməlidir. 1977-ci il avqustun 27-də keçirilən tələbələrə respublika fəalları ilə görüşündə gənclərə "Bu gün sizin başlıca vəzifəniz oxumaqdandır, müstəqil işləmək vərdişləri əldə etməkdən, haqqıqatəni axtarmaq və ona nail olmaq bacarığına yiyələnməkdən, yeni kamil mütəxəssis olmaq, cəmiyyətimizə daha çox fayda vermək üçün zəhmətə, səylə, əzmlə, gündən-günə misilsiz bilik, mədəniyyət, ictimai vərdiş cəhətləri toplanmaqdan ibarətdir" müraciəti, 18 may 1978-ci ildə keçirilən Azərbaycan müəllimlərinin VI qurultayındakı nitqində "Biz bu gün də, gələcəkdə də gənclərimizi təhsilə, biliyə cəlb etmə-

liyik, təhsilin keyfiyyətini artırma-
lıq, təhsil sahəsini daha da mükə-
məlləşdirməliyə" deməli, şübhə yox-
dur ki, məhz həmin qənaətdən irəli
gəlirdi.

Ümummilli liderimiz təhsil məsə-
lələrinə toxunarkən onun inkişaf-
nımlı xarakterini, təhsilin cəmiyyətin,
dövlətin, hər bir şəxsin məhz inkişaf-
fına, tərəqqisinə xidmət etməli oldu-
ğunu döndə-döndə vurğulayıb, təhsil xid-
mətlərinin birmənalı olaraq həmin isti-
qamətə yönəldilməsini vacib sayırdı.
"Məktəb elə bir prosesdir, orqanizm-
dir ki, burada hamı-şagird də, tələbə
də, müəllim də, bütün kollektiv də
inkişafdadır" (1997-ci il sentyabrın 1-
də Bakıdakı 18 nömrəli məktəbdə ke-
çirilmiş görüşdəki nitqindən) demək
ulu öndərimiz əslində məktəbdəki in-
kişafın bilavasitə burada həyata ke-
çirilən təhsilin nəticəsi olduğunu diq-
qətə çatdırırdı.

Son illər belə bir fikir tez-tez sə-
slənir ki, hər hansı bir ölkənin maddi
ehtiyatları, yeraltı və yerüstü sərvətləri
nə qədər çox olsa belə, təhsil sahə-
sində irəliləyişləri yoxdursa, orada in-
kişaf sürəti də zamanın tələbindən ge-
ridə qalacaqdır. Bununla əlaqədar ta-
rixilik baxımından yanaşsaq, ulu ö-
ndərimiz bu mülahizəni neçə illər bun-
dan əvvəl "Cəmiyyət təhsilsiz inkişaf
edə bilməz" (2001-ci il sentyabrın 1-
də Bakıda ilk özlü ümumtəhsil məktəb
kompleksinin açılış mərasimindəki
nitqindən) müddəası ilə çox lakonik
və sərrast şəkildə ifadə etmiş, təhsilin
cəmiyyətdəki roluna bir daha aydınlıq
gətirmişdir.

Öz Vətəninin ləyaqətli övladı olan,
ölkəmizə rəhbərlik etdiyi dövrdə gər-
gin və məqsədyönlü fəaliyyəti ilə mil-

lətimizə sərəf və başucalığı gətirmiş
Heydər Əliyev "Azərbaycan xalqı
yüksək elmə, yüksək biliyə, savada
malik olan bir xalqdır. Bunlar hamısı
uzun illər-keçmişdən indiyə qədər
Azərbaycanda yaranmış təhsil sistemi-
nin fəaliyyətinin əməli nəticələri,
Azərbaycan müəllimlərinin, alimlərin
nin gərgin fəaliyyətinin nəticəsidir"
(1996-cı il sentyabrın 2-də Bakının
Nərimanov rayonunda yeni orta
ümumtəhsil məktəbinin açılış mərasim-
indəki nitqindən) deməklə xalqın
 intellektual səviyyəsinə, təhsildə qəza-
nılmış uğurlara böyük qiymət verirdi.
Onun 1997-ci il avqustun 29-da keçir-
ilmiş Azərbaycan və xarici ölkələrin
ali məktəblərinə qəbul olunmuş tələ-
bələr və onların valideynləri ilə görüş-
dəki yekun nitqində gənclərə "XXI əsr
sizin əsriniz, sizin dövrünüz olacaqdır.
Siz və sizin kimi Azərbaycan gəncləri,
yeniyetmələri, yüksək təhsilli insanları
həmin əsrdə müstəqil, azad respubli-
kamızı yaşadacaqsınız, inkişaf cədrə-
cəksiniz. Biz bu işləri sizin öhdənizə
buraxacağıq" tarixi müraciəti həm
ölkəmizin işıqlı sabahına, həm də bu
ışıqlı sabaha doğru qətiyyətlə addım-
layan o dövrün gənclərinə dorin ina-
mından irəli gəlirdi.

Ulu öndərimizin orta məktəb təh-
silinin məqsədləri, ümumtəhsil mək-
təbinin əsas vəzifələri haqqında qiy-
mətli fikirləri bu gün də hamımız üçün
aparıcı istiqamət, əsas ideya mənbəyi
olmalı, xüsusilə son illər göstərilən
məsələlər ətrafında aparılan mübahisə-
lərə, fikir ayrılıqlarına, nəhayət ki, son
qoymalıdır. Hələ 32 il bundan əvvəl,
1978-ci il mayın 18-də keçirilmiş
Azərbaycan müəllimlərinin VI qurul-
tayında "Çox uzun bir müddət arzında

məktəbin işinə yalnız bir göstəriciyə,
əsas hesab edilən göstəriciyə görə qiy-
mət verildir: məktəbin nə qədər mə-
zunu tələbə olmuş, ali məktəb diplo-
mu almışdır. Bu nöqteyi-nəzəri dəyiş-
dirmək vaxtı gəlib çatmışdır. Bilikli,
bacarıqlı, əməksevər adamlar yetiş-
dirmək məktəbin ən birinci borcudur.
Məzun əməyə hazırdır-mı bu gün mək-
təbin işinin, bütün xalq maarifi siste-
minin səmərəliliyi, bax bu meyarla
müəyyən edilir", - deyən ümummilli
liderimiz 21 il sonra bu tarixi mülahi-
zəni daha da dolğunlaşdıraraq "İnsan
təhsilinin əsasını orta məktəbdə alır...
Əgər 11 il müddətində uşaq I sinifdən
başlayaraq sona qədər köklü təhsil
almasa, yaxşı hazırlaşmasa, o gedib
universitetə imtahan verə bilməz. Heç
lazım da deyil ki, hər bir orta təhsil
alan getsin universitetə imtahan ver-
sin. Bu, mümkün də deyildir. Bu, keç-
mişdə də mümkün olmayıb, bu gün
də mümkün deyildir-ancaq ola bilər,
ondan sonra gedib universitetdə ali
təhsil almasa da, həyatda yaşayacaq-
dır, həyatda fəaliyyət göstərəcəkdir,
cəmiyyətdə olacaqdır. Əgər onun fun-
damental, köklü orta təhsili varsa, o,
cəmiyyətdə özünə yer tapacaq, çalış-
caq, özünü, ailəsini yaşadacaqdır.
Amma ən vacibi də odur ki, cəmiyyə-
timizin qürurlu üzvü olacaqdır", "İndi
bizim təhsilimizin məqsədi gənc nəslə,
uşaqlara təhsil verib gələcəyə hazırla-
maqdır. Amma bununla yanaşı, ən bö-
yük məqsəd Azərbaycan vətəndaşı
hazırlamaqdır, Azərbaycan cəmiyyəti-
nin ləyaqətli üzvünü hazırlamaqdır"
(1999-cu il avqustun 31-də respublika
təhsil işçiləri və ali məktəblərə daxil
olmuş tələbələr ilə görüşdəki nitqindən)
müddəalarını irəli sürürdü.

Bütün bunlarla yanaşı, ulu öndər
biliklərə əmələ yiyələnməyi, daha çox
bilik əldə etməyi, əsas diqqəti biliklərə
əsaslanan cəmiyyətin qurulmasına yön-
əltməyi ən aktual vəzifələrdən biri
hesab edir, bu prosesdə orta təhsilin
roluna böyük qiymət verirdi. Çox əla-
mətdar haldır ki, ümummilli liderimi-
zin təhsillə bağlı nitq və çıxışlarındakı
hər hansı bir istiqamət üzrə konkret
fikir məqsədli mahiyyət daşıyaraq illər
ötdükcə məzmun etibarilə daha da
zənginləşdirilir, bir-birini tamamlayır
və nəticədə konseptual xarakterli
müddəaya çevrilir. Azərbaycanda si-
yasi hakimiyyətə qayıdışından təxmin-
ən bir il sonra 1994-cü il avqustun
31-də Bakı şəhərinin təhsil işçiləri ilə
görüşündəki nitqində dahi rəhbərimiz
"Müasir texnikanı, müasir bazar iqtis-
adiyyatının bütün yollarını mənimi-
şmək, respublikada tətbiq etmək
üçün gələcək nəslə hazırlamaq və keç-
miş dövrə nisbətən bir çox yeni ixti-
saslar üzrə kadrlar hazırlamaq lazı-
mıdır. Şübhəsiz ki, bütün bunlar ali təhsil
səviyyəsində olacaqdır. Ancaq bunlar-
ın əsası orta təhsil illərində qoyulma-
lıdır. Yəni gənclərin bu istiqamətdə
təhsilinin artırılmasının əməli qoyul-
malıdır. Bunu iqtisadiyyatımızın bu
günü və gələcəyi tələb edir" söylə-
məklə həm ölkənin yaxın gələcək
üçün aktual sayılan vəzifəsinə müəy-
yənləşdirir, eyni zamanda həmin fik-
rin məntiqi açıqlanması kimi "Bu gün-
ün tələbləri gələcəyin tələbləri baxı-
mından dünyanın hər yerində, bütün
ölkələrdə inkişaf etmiş iqtisadiyyatı,
texnologiyaları, texniki mənimləmə-
mək, onları respublikada tətbiq etmək,
ölkəmizin iqtisadiyyatını, mədəniyyə-
tini, təhsilini, elmini dünya standartı-

ları səviyyəsinə qaldırmaq üçün gənclərimizə lazım olan fənlərin tədrisini görək yaxşı təşkil etsinlər. Beləliklə də bizim gənclərimiz görək bütün əvvəlki nasillərə nisbətən daha yüksək təhsil almış olsunlar" müddəasını irəli sürürdü.

Sosial - iqtisadi sahələrdə inkişafı dünya standartları səviyyəsinə qaldırmaq üçün nə tələb olunur?! Nələrə nail olmaq lazımdır?! Bu suallara da ulu öndər "Müasir həyat və dünyanın gələcəyi insanlardan daha çox bilik tələb edir. Gələcək bilikli, elmi insanların çiynləri üstündə qurulacaqdır" (Azərbaycanın və xarici ölkələrin ali məktəblərinə qəbul olunmuş tələbələrə bir qrupu və onların valideynləri ilə görüşdəki yekun nitqindən, 29 avqust 1997-ci il), "Hər bir xalqın səviyyəsini onun bilik səviyyəsi müəyyən edir. Bilik səviyyəsinə də nail olmaq üçün təhsil daim mövcud olmalıdır və o, ardıcıl surətdə inkişaf etməlidir. Biz gələcəkdə Azərbaycanın təhsilinin daha da təkmilləşməsinə, keyfiyyətinin yüksəlməsinə nail ola biləcəyik" (Yeni dərslərin başlanması münasibətilə Bakıdakı 18 nömrəli məktəbdə keçirilmiş mitinqdəki nitqindən, 1 sentyabr 1997-ci il) deməklə əsaslandırılmış cavab verir.

Ümummilli liderimizin orta məktəblərdə fənlərin tədrisinin təşkili ilə əlaqədar vurğuladığı tələbi diqqətə çatdırarkən bir amili də qeyd etməyi lazım bilir ki, bu məsələ ulu öndərimizi bütün vaxtlarda daim düşündürmüşdür. O, fənlərə sadəcə olaraq şagirdlərin müəyyən çərçivədə müvafiq məlumatlar, nəzəri biliklər mənimsəmədən vasitə kimi deyil, hər şeydən əvvəl, şəxsiyyətin formalaşdırılmasını

təmin edən, onlara həyatda müstəqil yaşayış fəaliyyət göstərmək üçün zəruri həyatı bacarıqlar əsləyan mühüm amil kimi baxırdı. Biz haqqında söhbət gedən həmin məsələləri yalnız indi diqqət mərkəzinə gətiriksə, ulu öndərimiz bütün bunlar barədə hələ çox əvvəllər qiymətli fikirlər söyləmişdi. Onun 1975-ci il avqustun 28-də Azərbaycanın kəndə təhsil almağa göndərilən tələbələrə görüşündə "Yeniyyəti dərinləndirmək, yaradıcılıqla düşünməyi bacarmaq, özünə çalışqanlıq, xəbərsiz bacarığı, tədqiqat məharəti aşılamaq lazımdır", "...Əməyin elmi təşkili prinsipləri yaxşı öyrənmək, kollektiv təcrübəni qiymətləndirməyi, başqalarının rəyinə qulaq asmağı, tənqiddən qorxmamağı, öz işinə tənqidi yanaşmağı bacarmaq lazımdır" kimi gənclərə ünvanladığı dəyərli tövsiyələr hazırda ümumi təhsilin başlıca məqsədlərindən birinə çevrilmişdir. Ulu rəhbərin 1978-ci ildə Azərbaycan müəllimlərinin VI qurultayında irəli sürdüyü "Məktəbdə ana dilinin və ədəbiyyatın tədrisi formalarını və metodlarını daim təkmilləşdirmək, uşaqlarda sözsə, obrazlı təfəkkürə məhəbbət hissi aşılamaq, onları mədəniyyət nailiyyətləri ilə, dünya və Azərbaycan poeziyası və nərsi klassiklərinin yaradıcılığı ilə, ədəbiyyatın qızıl fonduna daxil olmuş görkəmli əsərlərlə tanış etmək lazımdır.

"Ana dilini, doğma xalqın ədəbiyyatını, mədəniyyətini dərinləndirmək elmi adam üçün zəruri keyfiyyətdir, vətəndaşın şəxsiyyətinin hərtərəfli inkişafı üçün şərtidir", "Bizim məktəb şagirdlərin riyaziyyat, fizika, kimya, biologiya və başqa fundamental fənlər sahəsində möhkəm biliklərə yiyələnməsinə təmin etməlidir. Gənclər elmi işçilərin sırasına daha fəal qoşulmalı, elmi-texniki tərəqqinin tətbiqi edilməsinə önümdə getməlidirlər. Fundamental və texniki fənləri dərinləndirmək mənimlənmək, bu fənlərin tədrisi səviyyəsinə daim diqqət yetirmək lüzumu bundan irəli gəlir", "İctimai fənlərin təlimi keyfiyyətinin böyük əhəmiyyəti vardır.

Gənc şəxsiyyətin təşəkkülündə, gənclərin dünyagörüşünün formalaşdırılmasında ictimai fənlərin rolunu xüsusi böyükdür. İctimai fənləri yaxşı bilmək hər bir məkətblidə Vətəna məhəbbət hissinin, xalqın rifahı naminə fədakarlıqla çalışmaq əzminin təbiəti olunmasına və inkişaf etdirilməsinə kömək edir" müddəaları hazırda müasir səslənməklə ümumi təhsil sistemində daxil olan həmin fənlərin indiki dövrdə məqsəd və vəzifələrini aydın ifadə edir. Yeri gəlmişkən, qeyd etməyi lazım bilirəm ki, təhsil islahatları çərçivəsində ümumi təhsilin Konsepsiyası (Milli Kurikulumu) sənədi, ümumi təhsil fənlərinin kurikulumları hazırlanarkən ümummilli liderimizin bütün bu fikir və mülahizələri aparıcı istiqamət olaraq əsas götürülmüşdür.

Azərbaycanda dövlət müstəqilliyinin bərpasından sonra təhsilimizin inkişafı, qabaqcıl ölkələrin təhsil sistemlərinə davamlı inteqrasiyası üçün əlverişli şəraitin yarandığı bir vaxtda ulu öndər bu tarixi şans yüksək qiymətləndirməklə yanaşı, həm də çox vacib bir məqamı diqqətə çatdıraraq "Respublikamız müstəqil dövlət kimi Azərbaycanın öz milli ideologiya konsepsiyasını yaradaraq, inkişaf etdirərək, şübhəsiz ki, təhsil sahəsində milli məqsədlər, mənafeələr əsasında qur-

malıdır" (Bakı şəhərinin təhsil işçiləri ilə görüşdə yekun nitqindən, 31 avqust 1994-cü il) vəzifəsini qarşıya qoyurdu. Təxminən 3 il sonra ümummilli lider gələcəyə nikbinliklə baxaraq və irəli sürdüyü həmin vəzifənin tədricən yerinə yetirildiyinə inanımı ifadə edərək "Dövlət müstəqilliyinin xalqımıza bəxş etdiyi nemətlərdən biri də budur ki, biz artıq öz təhsil sistemimizi xalqımızın, millətimizin tarixinə, mədəniyyətinə, ənənələrinə uyğun qururuq", - deyirdi (Yeni dərslərin başlanması münasibətilə Bakıdakı 18 nömrəli məktəbdə keçirilmiş mitinqdəki nitqindən, 1 sentyabr 1997-ci il).

Ulu öndərimiz təhsilin milli məqsəd və mənafeələr əsasında qurulması zərurətinə toxunarkən, ilk növbədə, heç şübhəsiz, uşaq və gənclərin əsl azərbaycanlı, əsl vətəndaşlıq, milli mədəni dəyərlərə sadiqlik ruhunda tərbiyə olunmasını diqqət mərkəzinə çəkirdi. O qeyd edirdi ki, "Təhsil sahəsi müqəddəs bir sahədir. Çünki təhsil sahəsi uşaqları, gəncləri hazırlayıb gələcəyə əsl vətəndaş, yüksək səviyyəli mütəxəssis etmək üçün mövcuddur" (BDU-nun 80 illiyi münasibətilə görüşdəki nitqindən, 11 fevral 2000-ci il), "Respublikamızın, xalqımızın milli xüsusiyyətlərini, milli ənənələrini... heç vaxt unutmaq lazım deyil və bunu heç bir şeyə dəyişmək olmaz" (Azərbaycanın və xarici ölkələrin ali məktəblərinə qəbul olunmuş tələbələrə bir qrupu və onların valideynləri ilə görüşdəki yekun nitqindən, 29 avqust 1997-ci il). Özünün şəxsi keyfiyyətləri və fərdi xüsusiyyətləri ilə millətimizə nümunə olan böyük rəhbərimiz uşaq və gənclərin tərbiyyəsində dini dəyərlərin də rolunu yüksək qiymətləndirir,

bunları insan mənaiviyyatının formalaşmasında əsas amil hesab edirdi. Onun fikrinə görə, "Xalqımızın milli mənaivi dəyərləri, dinimizin adət-ənənələri və dini dəyərləri-həmisi birlikdə bizim milli sərvətimizdir. Bizim bütün milli və dini adət-ənənələrimizin məqsədi insanları saflığa, düzlüyə, paklığa dəvət etməkdən, insanları bu əhvali-ruhiyyədə tərbiyə etməkdən ibarətdir" (Qurban bayramı münasibətilə Mir-mövşün Ağanın ziyarətində keçirilən görüşdəki nitqindən, 8 aprel 1998-ci il). Yeri gəlmişkən, ümum-təhsil məktəbləri üçün "Həyat bilgisi" fənninin kurikulumuna "Mənaiviyyat" məzmun xətti daxil edilərkən və onun nəticə standartları müəyyənlaşdırılarkən ulu öndərin irəli sürdüyü həmin müddəalar ideya istiqaməti kimi əsas tutulmuşdur.

"Ümumi təhsilimizdə, yəni məktəblərimizdə bütün dərslər, bütün fənlər bizim bu günümüze və gələcəyimizə həsr olunmalıdır" (Respublika təhsil işçiləri və ali məktəblərə daxil olmuş tələbələrə görüşdəki nitqindən, 31 avqust 1999-cu il) vəzifəsini qarşıya qoyan ümummilli liderimiz, eyni zamanda Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin, dövlət atributlarının mahiyyətinin uşaqlara geniş şəkildə izah olunmasını vacib sayır, bu istiqamətdə görülən işləri şagirdlərin vətənpərvərlik təربiyasında mühüm amil hesab edirdi. Bununla yanaşı, ümummilli liderimiz uşaq və gənclərin kamil şəxsiyyət kimi formalaşmasında onların bəm doğma ana dilinə, bəm də xarici dillərə yiyələnməsinə, həmə irsimizi, tariximizi dərinləndirən öyrənmələrinə ciddi diqqət yetirilməsini dənə-dənə vurğulayıb, bu işlərin məqsədyönlü şəkildə

də həyata keçirilməsini məktəbin, bütün müəllimlərin müqəddəs borcu olduğunu bəyan edirdi. Ulu öndərin "Azərbaycan dili öz söz ehtiyatına görə, fikri ifadə etmək imkanlarına görə çox zəngindir. Ancaq lazımdır ki, Azərbaycan dilinin bu zənginliyi, bu böyük imkanları orta məktəbdə ilk təhsilə başlayan, hər bir gənc tərəfindən mənimsənənilə bilsin və gənclərimiz artıq orta məktəbdə öz dilini, ədəbi dilini, mədəni dilini yaxşı mənimsəsin, öz dilində yaxşı danışa bilsin, öz dilində fikrini ifadə edə bilsin", "Azərbaycan tarixi görək orta məktəblərimizdə gənclərimizə yaxşı aşılansın. Gənclərimiz öz tarixini, öz tarixi köklərini və öz keçmişini görək yaxşı bilsinlər. Çünki mənaiviyyatımız, gənclərin bu günü və gələcək mənaiviyyatı bununla bağlıdır", "Ədəbi irsimizin bütün gənclərə, bu gənclər hansı istiqamətdə işləyəcək, çalışacaqlarsa, ondan asılı olmayaraq çatdırılması, bildirilməsi, tədris olunması çox mühüm bir işdir. Buna ciddi fikir vermək lazımdır", "Lazımdır ki, gənclərimiz orta məktəbi bitirərkən 2-3 xarici dil bilsinlər" (Bakı şəhərinin təhsil işçiləri ilə görüşdə yekun nitqindən, 31 avqust 1994-cü il), "Gənclərimiz nə qədər çox dil bilsələr, bir o qədər zəngin dünyagörüşə malik olacaqlar. Bu, müasir dünyanın tələbləridir" (Azərbaycanın və xarici ölkələrin ali məktəblərinə qəbul olunmuş tələbələrə bir qrupu və onların valideynləri ilə görüşdəki yekun nitqindən, 29 avqust 1997-ci il) müddəaları orta təhsilin yenidən qurulmasını, təhsilin məhz müasir insanda formalaşdırılması, dəyərlər sistemi səviyyəsinə yüksəldilməsini təmin edən prioritet istiqamət-

lərdəndir.

Müdrək dövlət xadimi Heydər Əliyevin müstəqil Azərbaycanın təhsilinin inkişafındakı ölcüyəgəlməz və dənılmaz xidməti, heç şübhəsiz, ölkəmizin ümumi təhsil sistemində əsaslı islahatların başlanmasının təşəbbüs-karı və ilhamçısı olmaşdır. Vaxtilə keçmiş Sovet İttifaqının rəhbərlərindən biri kimi neçə-neçə strateji əhəmiyyətli sahələrlə yanaşı, bu super dövlətin təhsil də bilavasitə onun nəzarətində olmuş, 1984-cü ildə keçirilən məktəb islahatına rəhbərlik etmişdir.

Müstəqil Azərbaycanda təhsil islahatları 1999-cu ildən başlansa da, bu prosesin zəruriliyi hələ xeyli əvvəl ulu öndərimizin nitq və çıxışlarında dəfələrlə vurğulanmışdır. 1994-cü il avqustun 31-də Bakı şəhərinin təhsil işçiləri ilə görüşdəki yekun nitqində ümummilli liderimiz "İndiyə qədər yaranmış təhsil, bilik, elm potensialından, həm də bütün ölkələrlə hazırkı əlaqələrdən istifadə edərək inkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsini təhsil sahəsində tətbiq etmək mümkündür", - deməklə diqqəti bir tərəfdən islahat-yönümlü işlərin hansı bünövrə, təməl üzərində qurulmasına yönəldir, digər tərəfdən isə Azərbaycanda həmin tədbirlərin uğurla həyata keçiriləcəyinə inanımı ifadə edirdi.

İslahatların dövrün tələbinə görə planlaşdırılması və aparılması sahəsində böyük təcrübəyə malik ulu öndərimiz həmin nitqində "İndi bizim təhsil sisteminiz müstəqil Azərbaycanın gələcək inkişafını təmin etməlidir. Bu yolda keçiriləcək islahatlar görək müstəqil Azərbaycanın milli mənaifələrinin inkişafına yönəlsin" müddəasını irəli

sürməklə təhsil islahatlarının başlıca istiqamətini çox aydın şəkildə göstərmiş, "Biz təhsil sahəsində bütün yeniliklərin tərəfdarıyıq, dünya təcrübəsindən səmərəli istifadə etməyi tələb edirik. Ancaq bu işlər görək sistemli olsun. Bu işləri görərkən, qararkən siz onların yaxın və uzaq zamanda nəticələrini mütləq nəzərə almalıyıq" fikri ilə əslində islahat-yönümlü tədbirlərin konseptual əsasını müəyyənləşdirmişdir. Ümummilli liderimizin 26 noyabr 1994-cü ildə BDU-nun 75 illik yubileyinə həsr olunmuş təntənəli mərasiməki nitqində söylədiyi "İslahatlar, xüsusən təhsil, elm sahəsində islahatlar çox ağıllı, düşünülmüş şəkildə həyata keçirilməlidir. İslahat naminə, dəb naminə aparılmamalıdır. Adını dəyişdirməklə, bir qədər formasını dəyişdirməklə ki, yeni bir qiyməti girsinsin, dəbə düşsün - bunun naminə yox, yalnız və yalnız əldə etdiyiniz səviyyədən daha yuxarı qalxmaq üçün, təhsilin səmərəliliyini, elmin səmərəliliyini artırmaq üçün aparılmalıdır. Bütün bu islahatlar ancaq bu yolla, bu istiqamətdə getməlidir, bu məqsədi daşmalıdır və biz bu məqsədə nail olmalıyıq" müddəasında isə nəzərdə tutulan islahatların mahiyyəti və məqsədləri lakonik surətdə son dərəcə dəqiq ifadə edilmişdir.

Birmənalı şəkildə demək lazımdır ki, 1999-cu il iyunun 15-də ulu öndərimizin sərəncamı ilə təsdiq olunmuş "Azərbaycan Respublikasının təhsil sahəsində islahat Programı"nın əsasını məhz böyük rəhbərin təhsilimizin gələcək inkişafı ilə bağlı ideyaları, konseptual, program xarakterli fikirləri, müddəa və mülahizələri təşkil etmişdir. İslahat Programının iyunun

15-də - Qurtuluş günündə təsdiq olunması da rəmzi mənə daşıyır. Dahi Heydər Əliyevin 1993-cü ilin həmin tarixi günündə Azərbaycanca ikinci dəfə siyasi hakimiyyətə qayıdışı ilə ölkəmiz siyasi, iqtisadi böhrandan, və-təndəz müharibəsi təhlükəsindən xilas olmaqla inkişaf yoluna, tərəqqi dövrünə qədəm qoydu. İslahat Programının bu əlamətdə gündə təsdiq edilməsi isə təhsil sistemimizdə yeni mərhələnin başlanğıcı oldu.

Müstəqil Azərbaycanın təhsil sisteminə, xüsusilə də ümumi təhsil sisteminə islahatların qəçılmaz olduğunu diqqətə çatdırın ulu öndərimiz, eyni zamanda təhsil işçilərini islahat prosesinə həssas və ehtiyatla yanaşmağa çağırırdı. Onun "Təhsil sahəsi cəmiyyətin xüsusi, intellektual cəhətini əks etdirən bir sahədir. Belə halda təhsil sisteminə çox diqqətli yanaşmaq lazımdır və bu sistemə münasibət çox həssas olmalıdır", "Əgər iqtisadiyyat sahəsində islahatları keçirmək bir il, iki il yox, bir neçə il və ondan da çox vaxt tələb edirsə, təhsil sahəsində islahatlar bundan daha çox vaxt tələb edir. Ona görə də deyirəm ki, burada inqilabi dəyişikliklər ola bilməz" (Təhsil sahəsində islahatlar üzrə Dövlət Komissiyasının iclasındakı yekun nitqindən, 17 mart 1999-cu il) müddəaları bu gün də islahatlarla məşğul olan müxtəssislərin fəaliyyətinə istiqamət verən dəyərli ideyalardır. Onu da qeyd etməyi lazım bilirəm ki, islahatlar prosesinə başlanarkən ümum-milli liderimizin həmin nitqində irəli sürdüyü "Dünya təcrübəsindən Azərbaycanın milli xüsusiyyətlərinə uyğun olan prinsiplər, qaydalar təhsil sistemimizə tətbiq edilməlidir. Biz dünya-

12

nın bütün ölkələrində - Qərbdə də, Şərqdə də əldə olunmuş nailiyyətləri dərinləndirən, onlardan Azərbaycan üçün müsbət xarakter daşıyan cəhətləri ölkəmizin təhsil sisteminə tətbiq etməliyəm" fikrini əsas tutaraq xarici və yerli müxtəssislərin iştirakı ilə xeyli tədqiqatlar və müqayisəli təhlillər aparılmış, bir çox inkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsi öyrənilərək yeni gələcək onlara istinad edilmişdir.

Ulu öndərin təhsillə bağlı nitq və çıxışlarına diqqət yetirdikdə daha bir maraqlı cəhət özünü büruzə verir: Müdrik və uzaqgörən dövlət rəhbəri məqsədli şəkildə müəyyən konseptual fikri, yaxud fikirləri yalnız bir dəfə deməklə kifayətlənmir, ayrı-ayrı auditoriyalarda bu fikirlər müxtəlif nitq çəkarlarında səslənməklə yaddaşlara həkim kəsilir... Həm də islahatlar barədə danışarkən aydın hiss olunur ki, ulu öndər bu islahatların davamlılığında ısrarlıdır, çünki eyni tələbləri həm indiki, həm də gələcək nəsillərə ünvanlayır. Onun respublikanın təhsil işçiləri və ali məktəblərdə daxil olmuş tələbələrə 1999-cu ilin 31 avqustunda keçirilmiş görüşdəki nitqində irəli sürdüyü "Mənim sizə tövsiyəm ondan ibarətdir ki, islahatları düşünülən qaydada apararsınız, formalizmə, konyunkturaya yol verməyəsiz. Azərbaycanın milli ənənələrinin üzərindən keçməyəsiz", "Çalışmaq lazımdır ki, islahat islahat naminə aparılmasın, təhsil sistemimizi daha da təkmilləşdirmək, bu günün, gələcəyin tələblərinə daha da uyğunlaşdırmaq məqsədi daşısin", "Əgər biz iqtisadi sahədə apardığımız islahatlarda bu gün haradasa səhv ediriksə, sabah həmin səhvi düzəltmək mümkündür, haradasa ifra-

ta yol veririksə, onun qarşısını almaq mümkündür... Amma təhsil sahəsi çox həssas sahədir. Burada cürbəcür kombinasiyalar, manipulyasiyalar yer verilməz", 2000-ci il sentyabrın 1-də Bilik Günü münasibətilə Bakının Nərimanov rayonundakı 82 nömrəli məktəbdə keçirilən təntənəli toplantıdakı nitqində söylədiyi "Müstəqil Azərbaycanda son illər təhsil sahəsində geniş islahatlar aparılır. Bu islahatlar Azərbaycanın təhsil sistemini, o cümlədən təhsilin səviyyəsini daha da təkmilləşdirir, dünya standartlarına uyğunlaşdırır", 2001-ci il sentyabrın 1-də Bakıda ilk özəl ümumtəhsil məktəb kompleksinin açılış mərasimindəki nitqində vurğuladığı "Son illər Azərbaycan müstəqil dövlət kimi yeni iqtisadi-siyasi sistem yolu ilə gedərək dünyanın bütün ölkələrinin, xüsusən Qərbi ölkələrinin təcrübəsindən öyrənməyə çalışır və təhsilin də təkmilləşdirilməsində bu təcrübədən istifadə etmək lazımdır" müddəaları dediklərimizə real əyani sübutdur.

Daha bir maraqlı məqam... Məlumdur ki, Azərbaycan bu gün haqqında daha çox danışılan və müzakirələr obyektinə çevrilən Boloniya Bəyannamasına rəsmi olaraq 2005-ci ilin mayında qoşulmuşdur. Lakin çox əlamətdardır ki, ulu öndərimiz bu Bəyannamədə təsbit olunan əsas məqsədlərin mahiyyətini hələ 6 il əvvəl - 1999-cu ilin martında keçirilmiş təhsil sahəsində islahatlar üzrə Dövlət Komissiyasının iclasındakı yekun nitqində "Azərbaycanın təhsil sisteminə təhsil alan insanların və xüsusən ali məktəbləri bitirənlərin bilik səviyyəsi və onların biliklərini təsdiq edən sənədlər görək dünyanın inkişaf etmiş ölkələri-

nin ali məktəblərinin bilik səviyyəsinə uyğunlaşdırılın. Onların prinsiplərinə uyğunlaşdırılın ki, Azərbaycanda təhsil almış və mühəndis diplomu almış bir insan başqa ölkələrdə də həmin diplomla qəbul edilə və fəaliyyət göstərə bilsin", - deməklə uzaqgörənliklə dəqiq açıqlanmış və bununla da ölkəmizin ali təhsil sistemi qarşısında dayanan ən zəruri vəzifəni müəyyənləşdirmişdir.

Sevindirici haldır ki, müasir Azərbaycan dövlətinin banisi, ölkəmizi dünyanın ən inkişaf etmiş, sivil dövlətləri səviyyəsinə çatdırmağı həyatının əsas amalı, qayəsi sayan, özünün böyük düşəsi, zəngin idarəçilik təcrübəsi, dənəməz iradəsi ilə bu məqsədin əldə edilməsinə çalışan ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin ideyaları, təməlini qoyduğu nəhəng quruculuq işləri böyük öndərin layiqli varisi, yeni təfəkkürlü siyasətçi, möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyev tərəfindən böyük qətiyyət və uğurla davam etdirilir.

Ölkə başçısının genişmiqyaslı islahatçı fəaliyyəti, müstəsna təşkilatçılığı, uğurlu, balanslaşdırılmış xarici və daxili siyasəti nəticəsində son illər Azərbaycan iqtisadi inkişaf tempinə görə dünyada lider ölkəyə çevrilmişdir. Ölkəmizin beynəlxalq aləmdə yeni və mövqeyi gətirdikcə daha da möhkəmlənir, nüfuzu artır, iqtisadiyyatımız böyük sürətlə inkişaf edir, xalqımızın rifah halı durmadan yüksəlir. Son 6-7 il ərzində Azərbaycanın büdcəsi bir neçə dəfə artmış, iqtisadiyyatın əsas göstəricisi olan ümumi daxili məhsulun artım sürətinə görə ölkəmiz dünyada ən yüksək mövqeyə qalxmışdır.

Son illər iqtisadiyyatımızda bəzən verən sıçrayış, yüksək tempi inkişaf digər sahələrin, o cümlədən təhsilimizin də yüksələn xətt üzrə inkişafı üçün mühüm təməl olmuşdur. Əlbəttə, bu inkişafın əsasında dövlətimizin təhsilə qayğısı durur. Təhsili Azərbaycanın davamlı inkişafının əsas amillərindən biri sayan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, mühtərəm cənab İlham Əliyev prezident seçildiyi gündən təhsili özünün daxili siyasətində prioritet istiqamət kimi götürmüş və onun inkişafına daim qayğı göstərilməkdədir. Cənab Prezident çox haqlı olaraq qeyd edir ki, "yüksək təhsil səviyyəsi olmasa, peşəkarlıq olmasa, gənclər ən müxtəlif texnologiyalara yiyələnməsələr, həqiqətən inkişaf etmiş dövlət qurmaq mümkün deyildir". Məhz buna görə də təhsilin, elmin cəmiyyətdəki önəmli rolunun yüksək qiymətləndirilməsi və onlara göstərilən ardıcıl diqqət və qayğı sayəsində Azərbaycan təhsili son illər özünün yeni inkişaf dövrünə qədəm qoymuşdur. Bu dövrün əsas xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, təhsilin ayrı-ayrı sahələri deyil, o, bütövlükdə kompleks şəkildə inkişaf etdirilir. Təkcə onu göstərmək kifayətdir ki, son 7 il ərzində təhsil tariximizdə ilk dəfə olaraq 16 inkişaf yönümlü Dövlət Proqramı təsdiq olunub və uğurla həyata keçirilməkdədir. Təhsilin ayrı-ayrı sahələrinin inkişafı üzrə real vəziyyətin təhlili əsasında hazırlanmış təsdiq edilmiş bu proqramların reallaşdırılması nəticəsində tədris müəssisələrinin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi, infrastrukturun müasir tələblərə uyğun qurulması, təhsilin məzmununun yeniləşdirilməsi, yeni dərslər siyasətinin reallaşdırılması,

təhsilənlərin nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsi üzrə yeni model və mexanizmlərin tətbiqi, əmək bazarının tələbatına uyğun kadr hazırlığı və təminatının yaxşılaşdırılması, təhsil müəssisələrinin informasiya-kommunikasiya texnologiyaları ilə təmin edilməsi və təhsil sisteminin informasiyaşdırılması, məktəbəqədər, texniki peşə, ali təhsil, xaricdə təhsil, istedadlı uşaqların inkişafı, xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqların təhsilinin təşkili, de-institutlaşdırma və digər istiqamətlərdə əhəmiyyətli nailiyyətlər əldə olunub.

Ayrı-ayrı təhsil pillələri və səviyyələrində də ciddi inkişaf meyilləri özünü büruzə vermişdir. Məktəbəqədər təhsilin uşaqların intellektual, fiziki və psixoloji inkişafında, onların şəxsiyyətinin formalaşmasında və məktəbə hazırlanmasında xüsusi əhəmiyyətə malik olması tədricən cəmiyyət tərəfindən qəbul edilməyə başlamışdır. Respublikamızda 20 il ərzində heç bir məktəbəqədər təhsil müəssisəsi tikilmədiyi halda, 2008-2010-cu illərdə ilk dəfə olaraq ölkə üzrə 40 yeni uşaq bağçası tikilib istifadəyə verilib, 44 məktəbəqədər təhsil müəssisəsi asanlıqla təmir edilərək müasir avadanlıqlarla təchiz olunub. Həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində Bakı şəhərində bağcalara cəlb olunmuş uşaqların sayı 8,6 min nəfər artıb, təhsilin bu pilləsi üzrə əhatə səviyyəsi 26 faizə ötür. Müstəqillik tariximizdə ilk dəfə olaraq uşaq bağçaları üçün müasir məktəblər səviyyəsində 151 adda təlim vasitələri hazırlanmış müəssisələrə çatdırılıb.

Azərbaycanda 2000-dən çox yeni məktəb binasının tikilməsi, əsaslı tə-

miri və müasir avadanlıqlarla, o cümlədən kimya və fizika laboratoriyaları ilə təmin edilməsi təhsil tariximizdə ən əlamətdar hadisələrdəndir.

Yeni ümumtəhsil məktəblərinin tikintisi, mövcud məktəblər üçün olara korpusların inşası, onların əsaslı təmiri, müasir avadanlıqlarla, laboratoriyalarla təminatı, istilik sisteminin bərpası nəticəsində ümumilikdə ölkə üzrə 1 milyondan çox şagirdin, yəni bütün şagirdlərin 80 faizinin təlim şəraiti yaxşılaşdırılıb. Məktəb tikintisi sahəsində həyata keçirilən proqramlar nəticəsində ikinci dərəcəli məktəblər 73 faizdən 44-ə, ikinci növbədə təhsil alan şagirdlər 34,5 faizdən 21-ə enib.

Dövlətimizin başçısı ölkədə, cəmiyyət həyatının əsas inkişaf yolunun ali təhsildən, elmdən, yüksək ixtisaslı mütəxəssislərin yetişdirilməsindən asılı olduğunu və onların inkişafına xüsusi önəm verilməsinin vacibliyini çıxışlarının birində çox sərrast olaraq belə ifadə etmişdir: "Neft, qaz Təmiri verən böyük nemətdir, biz bundan uğurla və məbaratla istifadə edirik. Amma gec-tez bu təbii sərvətlər tükenəcək və bilik, zəka, səviyyə isə ölkəmizin dayanıqlı inkişafını uzun illər bundan sonra təmin edəcəkdir. Ən inkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsinə baxsaq görərik ki, o, ölkənin inkişafına aparıcı rol oynayan neft, qaz deyil, bilikdir, elmi-texniki tərəqqidir, yeni texnologiyalardır". Bununla da dövlət başçısı neft gəlişlərinin insan kapitalına çevrilməsinin aydın formülünü vermişdir.

Neft gəlişlərinin insan kapitalının inkişafına yönəldilməsi baxımından "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili

üzrə Dövlət Proqramı" çərçivəsində həyata keçirilən tədbirlər xüsusilə diqqəti cəlb edir. 2007-2010-cu illərdə 700-dən artıq istedadlı azərbaycanlı gənc dünyanın müxtəlif ölkələrinin nüfuzlu ali məktəblərində təhsil almağa göndərilib. Onlar Azərbaycan üçün zəruri olan tibb, təbabət elmləri - genetikə, mikrobiologiya, mühəndislik, kompüter elmləri kimi ixtisaslar üzrə təhsil alırlar.

Dünyanın aparıcı universitetlərində müxtəlif mənbələr hesabına 10000-dən çox azərbaycanlı gənc təhsil alır. Azərbaycanın ali təhsil müəssisələrində təhsil alan cənabların sayı isə 7000-ə ötür.

Məktəblərin infrastrukturunun yeniləşdirilməsi sahəsində Heydər Əliyev Fondunun müstəsna xidmətlərini xüsusilə qeyd etməliyik. Fondun təşəbbüsü ilə 2005-2010-cu illərdə 300-dən çox yeni məktəb, uşaq bağçası, uşaq evi, internat məktəbi binası tikilib istifadəyə verilib, əsaslı təmir və bərpa olunub, müasir avadanlıqlarla təchiz edilib. "Bugünkü gənclərin təhsilində ölkədə çox böyük imkanlar açıqlır və bizim məqsədimiz ölkəmizdə dünyada ən yüksək standartlara cavab verən təhsili təmin etməkdir" - deyən Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO və İSESCO-nun xoşməramlı səfiri, millət vəkili Mehriban xanım Əliyeva təhsilimizə qayğılı Fondun fəaliyyətinin ən prioritet istiqamətinə çevirmişdir. Onun rəhbərliyi altında Fondun həyata keçirdiyi "Yeniləşən Azərbaycanı yeni məktəb" layihəsi, "Uşaq evləri və internat məktəblərinin inkişaf proqramı", "Təhsilə dəstək" layihəsi təhsil sahəsində mövcud problemlərin həllində, ölkə miqyasın-

da müasir standartlara cavab verən təhsil komplekslərinin yaradılmasında, xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlara kömək göstərilməsində, onların cəmiyyətə layiqli vətəndaş kimi yetişmələrində, beynəlxalq əməkdaşlıq çərçivəsində humanizm prinsiplərinə uyğun ayrı-ayrı ölkələrdə təhsilin inkişafına dəstək verilməsində çox böyük rol oynayır. Möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyev məhz bu baxımdan bu yaxınlarda keçirilən Fondun 5 illik yubileyi mərasimindəki çıxışında Heydər Əliyev Fondunun cəmiyyətdəki rolunu yüksək qiymətləndirərək demişdir: "Son beş il ərzində Heydər Əliyev Fondu, sözüün əsl mənasında, ümumxalq Fondu olmuşdur. Bu Fondun xətti ilə aparılan işlər, görülmə tədbirlər, irəli sürülmüş təşəbbüslər göz qabağındadır. İstər təhsil, istər səhiyyə sahəsində, mədəniyyət sahəsində, mədəni irsin qorunması işində, Azərbaycanın dünya birliyində təbliğ edilməsi işində, Azərbaycanın olduğu kimi təqdimatı işində, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin geniş mənada dünya birliyinə düzgün şəkildə çatdırılması işində Heydər Əliyev Fondunun rolunu çox

yüksək qiymətləndirirəm. Bu Fond sübut etdi ki, əgər istək olarsa, əgər iradə olarsa və əgər xoş niyyət olarsa, istənilən sahədə istənilən məsələ həll oluna bilər. Bu Fondun çoxşaxəli fəaliyyətini əgər bir sözə xarakterizə etmək mümkündürsə, məni: "Xoş niyyət" - deyərdim. Çünki bütün sahələrdə biz bunu görürük".

Şübhəsiz, bir məqalə çərçivəsində dəhi şəxsiyyət Heydər Əliyevin təhsilə bağlı proqram müddəalarının mahiyyətini, bunlarda ifadə olunmuş konseptual ideyaların mənə tutumu baxımından miqyasını açıqlamaq və təhlil edib müvafiq nəticələr çıxarmaq, onun ölməz ideyalarının və əməllərinin müasir şəraitdə ölkəmizdə necə vüsətlə həyata keçirildiyini açıb göstərmək qeyri-mümkündür. Heydər Əliyevin bizlərə və gələcək nəsillərə ərməğan etdiyi zəngin irsi qiymətli bir xəzinədir. İllər ötəcək, nəsillər bir-birini əvəz edəcək, lakin Azərbaycan xalqının iftixarı olan Heydər Əliyevin işıqlı təfəkküründən süzülüb gəlmiş nadir fikir inciləri uğurlu gələcəyə gedən yollarımızda əbədi məşəl kimi daim şölələləcəkdir.

İdarəetmə məsələləri

Təhsil islahatı öz bəhrəsini verir

Fikrət Xəlilov
Heydər Əliyev adına liseyin direktoru,
Əməkdar müəllim

Heydər Əliyev adına lisey respublikamızın öz ənənələri və uğurları ilə tanınan qabaqcıl təhsil ocaqlarından biridir. Ulu öndərimiz Heydər Əliyevin tövsiyəsi ilə inşa edilmiş bu məktəb Təhsil Nazirliyinin 25 oktyabr 2004-cü il tarixli 803 nömrəli əmrinə əsasən fəaliyyətə başlamışdır.

Lisey Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 19 oktyabr 2005-ci il tarixli qərarına əsasən ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin adını daşıyır.

Xatırladaq ki, 2005-ci ildən 2007-ci ilədək ARDNŞ Azərneftyağ Neft Emalı Zavodunun balansında olan lisey 18 yanvar 2008-ci il tarixdən Təhsil Nazirliyinin tabeliyindədir.

Hazırda liseydə 59 sinifdə 1666 şagird təhsil alır, onların təlim təربiyəsi ilə 104 nəfər müəllim və pedaqoji işçi məşğul olur. Liseyin maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi istiqamətində əsaslı işlər görülür.

2008-ci ildə "Ən yaxşı ümumtəhsil məktəbi" müsabiqəsinin qalibi sayılan liseyimizdə təhsilin yeniləşdirilməsi və təkmilləşdirilməsi üçün hər cür şərait yaradılmışdır. İndi liseydə geniş

və işıqlı 45 sinif otağı, bundan başqa ən müasir avadanlıqlarla təchiz edilmiş laboratoriyaları: olan fizika, kimya və biologiya kabinetləri, 2 (iki) kompüter zalı, linqafon kabinet, bütün lazımı avadanlıqlarla təmin olunmuş bufet, ən müasir işıqlandırma sistemi və proyektorla təchiz olunmuş 150 oturmaq yeri olan akt zalı, 30 yerlik kiçik konfrans zalı vardır.

Liseydə şagirdlərin sağlam böyüməsinə də qayğı göstərilir. Belə ki, lisey daxilində bütün lazımi idman avadanlıqları ilə təchiz olunmuş örtülü gimnastika və əl oyunları zalı, liseyin həyotində süni örtüklü və 250 oturmaq yeri olan futbol, həmçinin voleybol və basketbol meydanları inşa edilmişdir.

Məlumdur ki, təhsil sektorunun inkişafını xarakterizə edən ən önəmli yeniliklərdən biri də məktəblərin informasiya və kommunikasiya texnologiyaları ilə təminatı sahəsində oldı edilən nailiyyətlərdir. "2008-2012-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında təhsil sisteminin informasiyalaşdırılması üzrə Dövlət Proqramı" çərçivəsində "Elektron məktəb" pilot layihəsində iştirak edən 20 məktəb sırasında bizim lisey də vardır. Bununla əlaqə-

* 2 "Azərbaycan məktəbi" № 1